

DIJK 92

DE RONDGANG MET DE BEER ACTIVITEITENKOFFER VOOR KLEUTERS

Inpassing van dit erfgoedproject op de tijdlijn van een schooljaar:

De rondgang met de beer gaat telkens door op de zondag voor kerstmis en de zondag voor nieuwjaar.

INLEIDING

INHOUD

foto's van de rondgang met de beer bekijken + klasgesprek

DUUR

15'

MATERIAAL

materiaal in koffer:

~ foto's van de rondgang met de beer nu (kleurenfoto's) en vroeger (zwart-witfoto's)

ander materiaal: /

VERLOOP

~ Vertel het verhaal over *De rondgang met de beer* aan de hand van de foto's uit de koffer. Laat de kinderen de foto's eerst goed bekijken en stel daarna gerichte observatievragen:

- Wie of wat zie je hier?
- Wat zouden deze mensen aan het doen zijn?
- Wie of wat valt je het meeste op?
- Wat hebben de mensen aan?

~ Op basis van de antwoorden van de kinderen kan je nog bijvragen stellen. Gebruik de antwoorden, observaties, vragen en opmerkingen van de kinderen bij de foto's als aanknopingspunt voor je verhaal:

Op de foto's zie je een Berenstoet of De rondgang met 'den beer'. Deze stoet is al heel oud en is bekend hier bij ons, in Wichelen en Schellebelle. Iemand draagt een berenpak: dat is de beer. De andere mensen die meelopen in de stoet zijn de Berenlopers. Zij hebben de beer, die staat voor het kwade of het slechte, gevangen. De Berenstoet trekt door de straten in het dorp. De stoet houdt halt bij de huizen van de mensen, ze bellen bij hen aan en groeten hen en zingen het berenlied. Dit gebeurt altijd rond Kerstmis en Nieuwjaar en zo komt de berenstoet de mensen een goed nieuw jaar wensen.

De mensen schenken iets aan de beer. Ze geloven dat hen daardoor een gelukkig en vruchtbaar nieuw jaar te wachten staat. Want in de volksmond zeggen ze "Den beer nie geven, da brengt ongeluk.". De beer is dus een soort geluksbrenger.

~ Laat dan opnieuw de kinderen aan het woord en vraag hen:

- Wie van jullie heeft de beer of de Berenstoet al eens gezien?
- Is de beer al eens bij jullie thuis langs gekomen?
- Wat heb je (of je ouders) gedaan toen je de beer zag?
- Wat vind je van de beer? Ziet hij er lief of eng uit?
- Misschien hebben jullie een beer als knuffel? Hoe ziet die beer eruit?

~ Toon nu de oude zwart-witfoto's van de berenstoet en vertel:

De Berenstoet is een oude traditie. Een hele tijd geleden zijn ze gestopt met de stoet, maar een groep mensen die wat vroeger gebeurde heel belangrijk vindt en die wil dat de mensen vandaag en ook later deze Berenstoet ook nog kennen, is in het jaar 1963 opnieuw gestart met de stoet.

~ Extra: Haal de foto's die je daarnet toonde van de huidige berenstoet er opnieuw bij en leg ze naast de zwart-witfoto's. Herkennen jullie op deze oude foto's dezelfde figuren als op de foto's die jullie daarnet al zagen van de Berenstoet? (= beer, boeren, trommelaar, sterdrager, pelgrim, straatveger ... zie ook fiche *Ken jij de berenlopers?*)

KEN JIJ DE BERENLOPERS?

INHOUD

a.d.h.v. foto's, kledij en attributen/voorwerpen de verschillende figuren herkennen die als 'berenloper' mee stappen in de berenstoet

DUUR

15'

MATERIAAL

materiaal in koffer:

- ~ foto's van de verschillende figuren die als Berenloper meelopen in de berenstoet
- ~ (foto's van) kledij/attributen/voorwerpen van een aantal Berenlopers

ander materiaal: -

VERLOOP

De beer loopt niet alleen rond, maar samen met een groep 'Berenlopers'. Elke berenloper draagt kledij en heeft voorwerpen bij waaraan je hem of haar kan herkennen.

- ~ Leg de foto's van de verschillende berenlopers open op de grond of een tafel.
- ~ Haal dan één voor één de (foto's van) verschillende kledingstukken/attributen/voorwerpen uit de koffer en toon ze aan de kinderen. Je kan de voorwerpen eventueel ook eens doorgeven. Vraag telkens of ze het kledingstuk of voorwerp kunnen terugvinden op de foto's van de Berenlopers.
  - Welke Berenloper heeft dit voorwerp vast of draagt dit kledingstuk?
  - Welk soort figuur zou deze Berenloper zijn? Wat zou hij/zij met het voorwerp doen? Beeld het eens uit!
- ~ Neem eventueel ook de groepsfoto's van de berenstoet van nu en vroeger erbij (zie fiche *Inleiding*). Kunnen de kinderen op de groepsfoto's de verschillende soorten berenlopers terugvinden?

DE BEGELEIDER VAN DE BEER

De begeleider van de beer draagt een bontmuts en heeft een stok vast. Hij houdt de beer tijdens de stoet vast aan een ketting en stuurt de beer op het juiste pad.

DE RUITER

De ruiter zit op een (stok) paard.
Hij draagt een zwaard en een schild.
Het blauwe schild met de gouden letters is het wapenschild van de gemeente Schellebelle.

DE STERDRAGER

De sterdrager heeft een stok vast met bovenaan een ster die kan draaien.

DE VLEGELAAR

De Berenlopers gaan bij de mensen van het dorp langs om hen een gelukkig en vruchtbaar nieuw jaar te wensen, met een goede oogst. De vlegelaar die met zijn dorsvlegel de graankorrels uit de aren slaat, staat symbool voor de landbouw en de vruchtbaarheid .

DE PELGRIM

De pelgrim draagt een licht- of donkerbruine pij met een touw rond zijn middel. Hij heeft soms ook een stok en een knapzak vast.

DE MUZIKANTEN

Geen Berenstoet zonder muziek! Een trommelaar, een accordeonist, een belleman en een hoornblazer maken muziek om enerzijds in de straten te laten horen dat de Berenstoet daar is en anderzijds om het kwade van de beer te verjagen. Wanneer de berenlopers bij een huis aanbellen zingen ze met z'n allen het berenlied.

DE STRAATVEGER

De stratenveger veegt met de bezem de straat nadat de stoet gepasseerd is. Hij kuint de straat om het oude jaar uit te vegen en plaats te maken voor het nieuwe jaar.

DE BOEREN EN BOERINNEN

In de berenstoet lopen veel boeren mee. Je kan ze herkennen aan hun blauwe kiel en pet en het rode sjaaltje met witte bollen. De boeren dragen ook vaak een klein beertje om hun hals of op hun borst. De boerinnen dragen een lang kleed met een witte schort en een sjaaltje.

DE MAN OF VROUW MET HET MANDJE

De mandjesdrager verzamelt in het mandje het geld dat de mensen geven wanneer de berenstoet halt houdt bij hun huis. Door geld te geven hopen de mensen dat het een gelukkig nieuw jaar wordt.

DE NAR

De nar draagt een kleurig kostuum met een puntkraag en een narrenmuts met belletjes.

HET BERENLIED

INHOUD

het Berenlied beluisteren, het eventueel ook samen zingen en erop dansen

DUUR

20'

MATERIAAL

materiaal in koffer:

- ~ uitgeschreven tekst van het Berenlied

ander materiaal:

- ~ op de Facebookpagina van de heemkundige kring van Schellebelle kan je horen hoe het Berenlied klinkt: https://m.facebook.com/story.php?story_fbid=3145281608819403&id=770862496261338
- ~ kledij en voorwerpen waarmee de kinderen zich kunnen verkleden in één van de Berenlopers (zie fiche *Ken jij de Berenlopers?*)

VERLOOP

- ~ Vertel aan de klas over het zingen van het Berenlied:
Als de Berenlopers bij de mensen thuis aanbellen zingen ze het Berenlied. In Schellebelle eindigt de Berenstoet altijd bij 'De Stenen Linde', een lindeboom op het dorpsplein die er al heel lang staat. Vroeger was er een stenen bak rond deze boom gemetst. De beer en de Berenlopers zetten zich dan rond deze lindeboom en zingen het Berenlied. Ze zingen en dansen voor geluk in het nieuwe jaar en ook om al het kwade te verjagen. Het Berenlied dat vandaag in Schellebelle gezongen wordt, is een samenstelling van wat de laatste Berenlopers in het jaar 1962 zongen en enkele strofes die de heemkring zelf heeft gemaakt en toegevoegd.
- ~ Laat dan het Berenlied horen. Verstaan de kinderen wat ze zingen? Ze zingen in het dialect, dus misschien verstaan ze het niet zo goed. Je kan hen in eigen woorden vertellen wat er gezongen wordt (zie tekst Berenlied)
- ~ Misschien kunen de kinderen zich ook verkleden in Berenlopers en een dansje doen op het Berenlied, waarbij ze de bewegingen van de figuren (zie fiche *Ken jij de Berenlopers?*) die in het lied aan bod doen nadoen?

TEKST VAN HET BERENLIED

We zijmen alhier mee geel onzen trein
we zijmen alhier gekomen
vriendekes die hier binnen zijt
ge 'n moe van onzen beer nie schromen. (bis)

Want onzen beer es goegekeurd
in alle steden en landen
hij kan dansen op de maat
ge 'n moe van hem nie schau zijn. (bis)

Zie der zit er eenen te paard
gekleed gelijk nen dragonder
mee e wapen en e zwaard
da moe au nie verwonderen. (bis)

Sterremaan laat au sterre maar draaien
Vlegelaar laat au vlegel maar slaan
want onzen beer mee al zijn beslag
ge 'n moe van hem nie schau zijn. (bis)

En den laatsten van den trein
zild' au nau afvragen
mee zijnen bessem neig aan 't werk
om 't aa jaar uit te vagen. (bis)

Serskam, Wichelen en Schellebel
zijn nau voorgoed tesamen
van af den eersten zevenentsevetig
wur zullen da nooit beamen. (bis)

Tweeëntachtig goof e groot schandaal
de veerdam wier toegesmeten
al wa da schoon es moet ter aan
de schaa 'n es nie meer te meten. (bis)

Vrienden wur wensen hur altegaar
en hur allemaal tesamen
e gelukzalig nievejaar
't is daarvoor dammen wur kwamen. (bis)

't es t' ander ieë!
(het is ter uwer ere!)

VAN OUD NAAR NIEUW

INHOUD

samen leuke manieren bedenken (met een lied, beweging/dansje, spreuk ...) om elkaar gelukkig nieuwjaar te wensen.

DUUR

15'

MATERIAAL

materiaal in koffer: /

ander materiaal:

- ~ (speelgoed)muziekinstrumenten
- ~ alledaagse voorwerpen om 'muziek' / geluid mee te maken

VERLOOP

Met de Berenstoet wordt het oude jaar uitgezwaaid en het nieuwe jaar welkom geheten. Al het slechte van het oude jaar wordt weggejaagd en de Berenlopers wensen de mensen veel geluk voor het nieuwe jaar. We gaan elkaar nu ook een gelukkig nieuwjaar wensen op een speciale manier. Zoals bijvoorbeeld:

- ~ heel luid 'gelukkig nieuwjaar' roepen
- ~ 'veel geluk in het nieuwe jaar!' zingen op de toon van een liedje dat we kennen
- ~ bij onze wens kunnen we ook een passende beweging doen (vb. een bijzondere buiging of handshake)
- ~ we kunnen bij onze gelukwensen ook muziekinstrumentjes gebruiken
- ~ misschien kunnen jullie ook in een stoet langs al de klassen van jullie school gaan om iedereen op jullie eigen bijzondere manier een gelukkig nieuwjaar te wensen!
- ~ Extra: Gebruik jullie zelf bedachte ritueel als alternatief voor de klassieke nieuwjaarsbrief om de ouders, grootouders, meters en peters een goed nieuw jaar te wensen. Voorbeelden ter inspiratie:
<https://www.youtube.com/watch?v=Hkw0UJwt8vE>
<https://www.youtube.com/watch?v=Woqk8wAGcHQ>

VANG DE BEER!

INHOUD

spel met de hele klas in een kring

DUUR

15'

MATERIAAL

materiaal in koffer: berenmasker

ander materiaal: -

VERLOOP

De beer in de Berenstoet ziet er een beetje gevaarlijk uit. Hij staat voor het kwade, het slechte van het oude jaar dat verjaagd moet worden. De begeleider van de beer houdt de beer in de Berenstoet dan ook 'gevangen' aan een ketting. Wij gaan ook eens proberen om de beer te vangen.

- ~ Bij dit spelletje zitten jullie allemaal in een kring. Eén iemand is de beer en die moet even naar buiten. De rest spreekt dan af wie van jullie de 'berenvanger' is en wie de 'berenvriend' is. Let op dat de beer dit niet hoort of ziet!
- ~ De beer mag straks binnenkomen en in het midden van jullie kring komen staan. De beer moet proberen uit de kring te geraken. Dit kan enkel doordat hij op de schoot van de 'berenvriend' gaat zitten. Die mag de beer dan eens goed knuffelen en uit de kring vrij laten.
- ~ Als de beer op de schoot van de 'berenvanger' gaat zitten, heeft de beer dikke pech, want dan is hij voor altijd gevangen!
- ~ Als de beer op de schoot van de andere kinderen gaat zitten (die geen berenvriend of berenvanger zijn) jagen deze de beer weg van hun schoot door in de zij van de beer te kriebelen.
- ~ Kan de beer ontsnappen of wordt hij voor altijd gevangen?
Je kan het spelletje herhalen en telkens van beer, berenvanger en berenvriend wisselen.

EEN KLEURRIJKE BERENSTOET !

INHOUD

muzisch - beeldend; masker inkleuren met kleurpotloden, wasco's, (vinger)verf, 'collage' maken met gekleurde papiersnippers, ...

DUUR

20'

MATERIAAL

materiaal in koffer:

- ~ sjabloon van een berenmasker om te kopiëren.
(digitale versie: <https://dijk92.be/organiseren/kleuterkoffers>)

Ander materiaal:

- ~ kleurpotloden
- ~ wasco's
- ~ (vinger)verf + penselen
- ~ gekleurde papieren of oude tijdschriften om snippers van te scheuren + lijmstiften

VERLOOP

De rondgang van de beer is best een kleurrijk gebeuren! De Berenlopers dragen kleurrijke kostuums.

- ~ Geven jullie het masker kleur? Gebruik kleurpotloden of wasco's, of kleur het in met verf en penselen. Misschien kunnen jullie vingers de penselen zijn?
Of maak er een collage van door gekleurd papier of bladzijden uit oude tijdschriften in snippers te scheuren en deze papiersnippers met lijm op de tekening te kleven.

Reuzen in Wichelen is een project
van Dijk 92
i.s.m. Bamm / Mastiek.
www.bamm.be
www.mastiek.org

Bamm

